

עניינים תוכן

- מבוא 2
- פרק א'- פרק רקע העוסק בחטא המרגלים וההבדלים שבין תגובת כלב ליהושע. 3
- פרק ב'- ניתוח ההבדלים דרך הבדלי המנהיגות של כלב אל מול יהושע. 9
- פרק שלישי : ניתוח ההבדלים דרך הסתכלות מציאותית פרקטית(טכנית)..... 15
- דיון וסיכום 20
- ביבליוגרפיה 22

מבוא

עבודה זו תבקש לעסוק בפרשת המרגלים כפי שהיא מתוארת בספר במדבר. פרשת המרגלים היא פרשת המתרחשת כשנתיים לאחר יציאת מצרים. לפי ספר במדבר האל מורה למשה לשלוח שנים עשר מרגלים כדי שהם יתורו את הארץ ויעמדו על טיבה. המרגלים אשר שבים מן המשימה אומנם דיווחו על ארץ זבת חלב ודבש אולם הם גם תיארו מציאות פיזית קשה שבה יהיה קשה מאוד לנתח את העמים המקומיים. המקרא רואה בתיאור שלהם הוצאת דיבה נגד הארץ ומאחר שהרצון לכבוש את הארץ הוא רצון אלוהי, אותם מרגלים נענשו ונגזר עליהם ועל כל דורם למות במדבר.

יוצא מכלל זה היו שני מרגלים, כלב בן יפונה ויהושוע. כלב היסס את העם עוד לפני שהם הספיקו להוציא את דיבת הארץ רעה ואילו יהושע לא אמר מילה באותו מעמד. כלב הגן על המשימה ועל רעיון כיבוש הארץ אולם העם לא הקשיב לו. למחרת יהושע היה לצדו ויחד הם ניסו לשכנע את העם בדבר צדקת הרעיון של כיבוש הארץ. התנהלות זו של שני המנהיגים הללו היא התנהגות הרואית אשר מעידה על טיבם בתור מנהיגים בעם. למרות זאת התגובות שלהם שונות והדבר מצביע על הבדלים באופי או ברצונות של שני המנהיגים. שני המנהיגים מוזכרים בתקופות מאוחרות יותר מאחר ושניהם היו היחידים אשר שרדו מדור המדבר ואשר זכו להגיע לארץ ישראל למרות שהיו צריכים להמתין במדבר במשך 40 שנה.

עבודה זו תבקש לעמוד על המשמעות של השוני בין התגובות השונות של מנהיגי ישראל. היא תבקש לעמוד על הפרשה עצמה ותבקש להסביר את ההבדלים בתגובות של השנים, עם פירוט הסברות המחקר אשר מסבירות את השוני הזה של תגובות המנהיגים. ניתוח זה יעשה הן מן הבחינה המנהיגותית מהותית והן מן הבחינה הפרקטית מעשית, כאשר אנסה להביא את הפרשנות המתאימה לכל אחד מן ההיבטים הללו.

שאלת המחקר של העבודה תהיה:

מה הסיבה לשוני בין תגובות כלב ובין תגובות יהושע במהלך פרשת המרגלים בספר במדבר?

על מנת לענות על שאלת המחקר אערוך את המבנה הבא. הפרק הראשון של העבודה ינתח את פרשת המרגלים מבחינה כללית. הפרק יסקור את מבנה הפרשה ואת הדרכים שבה פרשה זו התגלגלה. הפרק השני של העבודה יבקש לבחון את התפקוד של יהושוע ושל כלב במהלך האירועים הללו. הוא יבקש לראות כיצד הם החליטו לפעול ומה נוכל ללמוד על יכולת המנהיגות שלהם לנוכח ההתנהלות שלהם במהלך האירועים הללו. הפרק השלישי של העבודה יבקש להציע הצעה שבה הפעולות הללו יכולות להיות מוסברות מבחינה מעשית ולא רק מבחינה מהותית מנהיגותית. פרק זה יראה כיצד הפעולות של כלב היו פעולות מעשיות ונדרשות לצד הצגת הסברה כי ייתכן והסיבה הייתה מקרית וכי יהושוע לא הספיק לומר את דברו לפני שכלב היסס את העם.

פרק א' - פרק רקע העוסק בחטא המרגלים וההבדלים שבין תגובת כלב ליהושע.

פרשת המרגלים, המופיעה בספר במדבר פרק י"ג, מתארת את שליחת המרגלים לארץ ישראל במטרה לבדוק האם הארץ ראויה והאם בני ישראל יכולים להגיע אליה ולהתיישב בה מיד עם צאתם מארץ מצרים. הסיפור מתחיל בבקשתו של הקב"ה ממושה לשלוח שליחים, אחד מכל שבט, על מנת לתור את הארץ ולבדוק את טיבה. במקביל לריכוז השליחים והנחייתם לחדור לארץ מן הנגב ועל שימת לב לפרטים נוספים בארץ, משה מבצע שינוי שם מהושע על ידי הוספת האות י' לשם ובכך הופך ליהושע. לאחר מכן, מסופר על מסע השליחים בארץ כנען ועל הפריט שהם בחרו להביא - אשכול ענבים גדול, אשר משקף את טוב הארץ ואת היכולת הפוטנציאלית של בני ישראל לגור שם מבחינה זו¹.

לאחר חזרתם מהמשימה, המרגלים פותחים בדברי שבח ומספרים כי אכן הארץ זבת חלב ודבש. בהמשך דבריהם, הם מתארים את העם היושב בארץ כרב מאוד ומבוצר מאוד. הם ממשיכים ואומרים כי ילדי הענקים ועמים רבים יושבים שם, וכל אחד התפרס על אזור אחר. בשלב הזה, מתפרץ כלב וטוען כי למרות דברים אלו בני ישראל יכולים להם ויוכלו לרשת את הארץ. אולם שאר המרגלים, למעט יהושע, מודיעים כי הדבר אינו אפשרי וכי לא ניתן לכבוש את הארץ

" וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר-עָלוּ עִמּוֹ אָמְרוּ לֹא נוֹכַל לַעֲלוֹת אֶל-הָעַם כִּי-חָזַק הוּא מִמֶּנּוּ"².

המקרא אז מספר כי אותם אנשים למעשה הוציאו את דיבת הארץ:

" וַיֵּצֵאוּ דַבַּת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תָּרוּ אֹתָהּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָבְרָנוּ בָּהּ לְתוֹר אֹתָהּ אָרֶץ אֲכָלֶת יוֹשְׁבֶיהָ הוּא וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר-רָאינוּ בְּתוֹכָהּ אֲנָשֵׁי מְדוּת. לֵג וְשָׁם רָאינוּ אֶת-הַנְּפִילִים בְּנֵי עֲנָק מִן-הַנְּפִילִים וְנָהִי בְּעֵינֵינוּ כַּחַבְדִּים וְכֹן הָיינוּ בְּעֵינֵיהֶם"³.

מניתוח דבריו של משה למרגלים טרום הגעתם לארץ, עולה כי משה למעשה נותן הוראות ברורות למרגלים. בהכוונת המרגלים ניתן לחלק את הוראות משה לשני סוגים - הוראות ריגול (חמש במספר) והוראה מעשה (הוראה אחת בלבד). הוראות הריגול נאמרות בצורה מפורשת ומסודרת כך שמהם מבקש מהם לבחון את הארץ ("וראיתם מה היא"), את העם ("אם חזק הוא או אם רפה"), האם הארץ טובה או רעה ("הטובה היא אם רעה"), האם הערים מבוצרות (ומה הערים.. הבמחנים אם במבצרים") והאם יש בארץ עץ וטוב או שהיא ענייה (השמנה היא אם רזה היש בה עץ.."). הוראת המעשה היא להביא עמם מפרי הארץ. ניתן לראות כי משה למעשה מספר את השאלות שלו בצורה שבה הוא מקווה לקבל את התשובות בסדר הנכון. מבחינתו, הסדר הוא שיהתשובות הקשות, כי קשה לכבוש את הארץ, תהינה כמין מובלעות בתוך היתשובות הטובות שבסיומן יוצגו לפנייהם

¹ מדן, י"ג, 1990, עמ' 37.

² במדבר י"ג, ל"א

³ במדבר י"ג, ל"ב